

DATOS IDENTIFICATIVOS

Enfermería en saúde mental

Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	P51G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Buceta Hazas, José Luís			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís			
Correo-e	josebucetahazas@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición	Materia de módulo de Ciencias da Enfermería que se imparte no 6º semestre do Grao xeral			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación

B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar a/o estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados a eles.	A1	B1	C10	D1	
		A2	B2	C12	D2
		A3	B3	C14	D3
		A4	B4	C22	D4
		A5	B5	C23	D5
			B6	C24	D6
			B7	C25	D7
			B8	C26	D8
			B9	C31	D9
			B10	C32	D10
			B11	C51	D11
			B12		
			B13		
			B14		
			B15		
			B16		
			B17		

Contidos

Tema

BLOQUE TEMÁTICO I: INTRODUCCIÓN E
CONCEPTOS BÁSICOS DA SAÚDE MENTAL

TEMA Introdutorio: Conceptos básicos de saúde e enfermidade. Criterios de normalidade.

TEMA 1: Evolución histórica da psiquiatría, a asistencia psiquiátrica e a enfermaría en saúde mental.

TEMA 2: Concepto de Saúde Mental Comunitaria, organización de servizos e papel do profesional de enfermaría.

BLOQUE TEMÁTICO II : INTERACCIÓN CO
ENFERMO MENTAL: COMUNICACIÓN E RELACIÓN
TERAPÉUTICA

Tema 3: Papel do profesional de enfermaría en saúde mental.

BLOQUE TEMÁTICO III: PSICOPATOLOXÍA: Os TRASTORNOS PSÍQUICOS

TEMA 4: Psicopatología básica. Trastornos da conciencia, da atención, da memoria, do pensamento, da percepción□

TEMA 5: Clasificación das enfermidades mentais:
Criterios de clasificación
Sistemas de clasificación
Principais grupos nosolóxicos

TEMA 6: Os trastornos orgánicos:
Concepto e tipoloxía
Causas principais
Cadros clínicos agudos e crónicos: delirium e demencia

TEMA 7: A esquizofrenia e os estados paranoides:
A esquizofrenia: Características xerais. Formas de comezo e evolución.
Tipos clínicos: paranoide, hebefrénica (desorganizada) e catatónica
Os estados paranoides: paranoia e parafrenia

TEMA 8: Os trastornos afectivos:
A depresión maior
Os estados maníacos
O trastorno bipolar

TEMA 9: As Neurosis:
Evolución histórica do concepto de neurosis
Tipos clínicos

TEMA 10: Os trastornos da personalidade:
Concepto
Tipoloxía
Teorías causales

TEMA 11: Os trastornos adaptativos:
Concepto
Formas de expresión clínica

TEMA 12: As condutas adictivas:
O alcoholismo:
A conduta alcohólica e os seus tipos
Causas do alcoholismo: personalidade do alcohólico e causas sociais
Consecuencias do alcoholismo: no individuo, na familia e na sociedade
Outras drogodependencias:
Conceptos xerais
Tipos de drogas
O individuo, a familia e a sociedade nas drogodependencias.
As adicións sen sustancia: principais adicións: xogo, compras, tecnoloxía, etc

TEMA 13: Os trastornos da conduta alimentaria:
Anorexia nerviosa
Bulimia nerviosa
Teorías etiolóxicas

TEMA 14: Outros problemas de saúde mental:

Trastornos psicosexuales:
Disfuncións sexuais
Trastornos da identidade
Trastornos da inclinación sexual
Malos tratos e violencia de xénero:
Situación psicolóxica da vítima. Perfil do agresor
Dinámica da relación

BLOQUE TEMÁTICO IV: CUIDADOS DE ENFERMARÍA EN SAÚDE MENTAL

TEMA 15: O proceso de Enfermaría en Saúde Mental. Modelos de cuidados

TEMA 16: Atención de enfermaría nos trastornos orgánicos:
ou No paciente con delirium
ou No paciente con demencia

TEMA 17: Atención de enfermaría nos trastornos psicóticos:
No paciente alucinado
No paciente con agresividade psicótica
No paciente con esquizofrenia crónica

TEMA 18: Atención de enfermaría nos trastornos afectivos:
No paciente deprimido/con risco de suicidio
No paciente maníaco con axitación.

TEMA 19: Atención de enfermaría nas neurosis:
No paciente ansioso
No paciente histérico
No paciente hipocondríaco
No paciente obsesivo

TEMA 20: Atención de enfermaría nos trastornos de personalidade:
No paciente caracterial
No trastorno límite

TEMA 21: Atención de enfermaría nas adiccións:
Na intoxicación aguda
Na desintoxicación
Na deshabitación
Na reinserción social

TEMA 22: Atención de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria:
Na anorexia
Na bulimia

TEMA 23: Atención de enfermaría noutros problemas de saúde mental:
En casos de violación e abuso sexual
Á vítima de malos tratos.

BLOQUE TEMÁTICO V: Os TRATAMENTOS

TEMA 24: Os tratamentos biolóxicos

TEMA 25: Os tratamentos psicolóxicos

TEMA 26: Os tratamentos socioterapéuticos

TEMA 27: Os tratamentos integrais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Seminario	3	3	6
Traballo tutelado	1	3	4
Presentación	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Estudo de casos	1	3	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposicións teóricas por parte do profesor dos temas do Programa con apoio audiovisual.
Seminario	Clases interactivas relacionadas cos contidos da materia: elaboración de plans de cuidados, discusión de casos clínicos, planificación de traballos individuais ou en grupo, etc.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Presentación	Exposición do traballo elaborado por grupos de alumn@s ante o docente e o resto de alumn@s, onde se detallan os aspectos relevantes dun tema, a situación actual do mesmo e o enfoque enfermer@ no plan global de tratamento.
--------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Apoio persoal na procura de información e aclaración de dúbidas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Valórase a actitude e participación activa do alumno nos seminarios	10	A1 B1 C10 A2 B2 A3 B3 A4 B4 A5 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B14
Traballo tutelado	Proba obligatoria. Valórase: a elaboración e exposición do tema proposto, considerándose a adaptación ás normas establecidas, o enfoque enfermeiro e a súa proxección práctica. A presentación dos traballos realizarase o 15 e 16/4/2024 ás 16,15 h. En 2ª oportunidade presentarase o tema elaborado o 2/7/2024 ás 18h.	20	B11 C12 B12 C14 B13 B14 B15 B16 B17
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparexamento de elementos...). Aplícase desconto por fallos. Pra superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor. A avaliación desta parte realízase conxuntamente co examen de resolución de problemas e/ou exercicios, sendo necesario superar ambas partes. Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 28/5/2024 ás 16.30h Segunda oportunidade: 2/7/2024 ás 16.30hs.	20	A1 B4 C22 D7 A2 B7 C23 D8 A3 C24 A4 C25 A5 C26 C31 C32 C51
Estudo de casos	Proba final: valórase a capacidade de aplicación da metodoloxía enfermer@ na abordaxe de casos clínicos, a argumentación e o razoamento en cada unha das fases do proceso de atención de enfermaría. Para superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 23/4/2024 ás 16,15h. Segunda oportunidade: 2/7/2024 ás 16.30 hs.	10	C51 D1 D3 D4 D7 D8
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba final: valórase o coñecemento da materia exposta polo docente nas sesións maxistras, atendendo á capacidade de síntese e a comprensión dos conceptos fundamentais do tema. Pra superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor. A avaliación desta parte realízase conxuntamente co examen de preguntas obxectivas, sendo necesario superar ambas partes Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 28/5/2024 ás 16.30 h. Segunda oportunidade: 2/7/2024 ás 16.30 h.	40	A1 B4 C22 D1 A2 B7 C23 D2 A3 C24 D7 A4 C25 A5 C26 C31 C32 C51

Outros comentarios sobre a Avaliación

Prueba fin de carrera: 06/10/2023 18h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

COOK, J.S. y FONTAINE, K.L., **Enfermería Psiquiátrica.**, (1993),

NOVEL MARTI, G; LLUCH CANUT, M. T.; MIGUEL LÓPEZ DE VERGARA, M.D., **Enfermería Psicosocial y salud mental**, 2000,

RIGOL CUADRA, A. D.L., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica.**, 2001,
FORNES VIVES, J; CARBALLAL Balsa, M.C., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátric**, 2001,
MEJÍAS LIZANCOS, F.; MOLINO CONTRERAS, J.L.; PACHECO BORRELLA, G., **Guía de intervención rápida en Enfermería en Psiquiátrica y salud mental**, 2005,
FORNES VIVES, J.; GÓMEZ SALGADO, J., **Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátriccaca psi**, 2007,
CIBANAL JUAN, L.; ARCE SÁNCHEZ, M.C.; CARBALLAL Balsa, M.C., **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud**, 2010,
 GRANADOS GÁMEZ, G.; SÁNCHEZ BUJALDÓN, M. (Coordinadores) (2011). *Enfermería en Salud Me*,
FORNES VIVES, J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados.**, 2ª ed. .2012,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Trabajo de Fin de Grao/P51G140V01407

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería geriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Prácticas clínicas III/P51G140V01306